REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
TELEFON Nr. 226.
Scrisori nefrancate nu se primesc.
Manuscripte nu se retrimit.
Inserate
se primesc la Administrațiune Brașov și la următoarele
BIROURI de ANUNȚURI:
In Viena la M. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emeric Lessner. Heinrich Schalek. A. Oppelik Nachf., Anton Oppelik. In Budapesta la A. V. Goldberger. Ekstein Bernat. Iuliu Leopold (VII Erzsebet-korut).
Prețul inserțiunilor: o serie garmond pe o coloană 10 bani pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă și învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o serie 20 bani.

# GAZETA TRANSILVANIEI

ANUL LXXI.

Telefon: Nr. 226.

GAZETA apare în fiecare zi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria
Pe un an 24 cor., pe șase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminecă 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate.
Pe un an 40 franci, pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 fr. pe an.
Se prenumeră la toate oficiile poștale din întru și din afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov;
Administrațiunea. Piața mare târgul Inului Nr. 30. etagiu I. Pe un an 20 cor., pe șase luni 10 cor., pe trei luni 5 cor. Cu dusul acasă: Pe un an 24 cor., pe șase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor. — Un esemplar 10 bani. — Atât abonamentele, cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 249. Brașov, Luni-Marți 11 (24) Noemvrie 1908.

## Modul de a combate al șoviniștilor.

Abia s'a început în camera ungară desbaterea budgetară, cu obicinuitele ei discursuri de atâți și atâți coți de lungi, și s'a și dat pe față cu nouă putere lipsa de cunoștințe și de informațiuni exacte a politicianilor independiști. Primul vorbitor în ședința de Mercuri a fost contele Teodor Batthyany, care — fără îndoială în conștiința rolului ce-l joacă ca binevoitor amic și protector al nizuințelor ce le-a dat pe față la timpul său advocatul Emil Babeș pentru crearea unui partid moderat între Români — a aflat de bine a-și îndrepta grațios privirea și a vorbi iarăși o sumedenie de lucruri, ce nu sunt la loc și la obiect, asupra cestiunei și problemei naționalităților și, în desfășurarea părerilor sale confuze precum și a datelor falze, a face o escursiune până la Maghiarii și Ciangăii ce trăiesc în România și a-i folosi ca esemplu spre a combate — în vânt firește — punctul de privire și de pornire al politicei naționalităților și a conducătorilor naționaliști de la noi. Batthyany a afirmat și a susținut absurdități și neadevăruri grosolane despre condițiile în cari s'ar afla Maghiarii din România. Deputații Dr. Alex. Vaida și Coriolan Brediceanu au avut de furcă pentru a combate și nimici argumentele contelui independist, cu toate că nici vorbirile lor n'au fost din cele mai scurte. Nu mai încape îndoială că ceeace au susținut deputații naționaliști a fost adevărul, iar spusele lui Batthyany au fost niște tendențioase pervertiri a evenimentelor și a stării lucrurilor din trecut și din prezent, o poveste caraghioasă despre suferințe și asupriri ale Maghiarilor din România, cari acestora nu le au trecut vre-odată nici măcar prin vis, când au fost mai turmentați de mâncare și beutură, de care nu sufer lipsă în țara românească (a Tzáróban). Are dreptate confratele de dincolo care zice, că de câte-ori e vorba să lovească în neamul românesc dela noi, politicianii maghiari provoacă discuții asupra elementului maghiar din România. Deosebirea este însă în toate privințele, relativ la număr, la istorie, la împrejurări, la dreptul public, etc., ca cerul de pământ. Aceasta au documentat'o și amintiții deputați români. Dar ce să-i faci, când e la mijloc tendențiositate până la reavoință și când se pervertește adevărul cu intențiune, numai ca adversarii să aibă o armă cu efect înaintea așa zisei opiniuni publice maghiare. Inzadar li-se spun Maghiarilor adevăruri ca cel, pe care li-l pune înaintea ochilor confratele nostru despre care am vorbit mai sus, zicând: „Statul român nu urmează o politică de romanizare cu orice preț a elementelor străine neamului românesc. In privința aceasta se poate susține chiar contrarul, că tocmai străinii caută să obțină pe toate căile în România cetățenia. Este un lucru de altfel îndeosebi cunoscut, că ori-ce străin se poate cultiva în spiritul naționalității sale, încât se poate susține că aproape nu există țară mai liberală decât România“.

Cu așa ceva nu se îndeleniceşte groful independist. Lui îi trebue argumente despre o asuprire a Ciangăilor din România, ce în realitate nu există nici într'un chip, abstrăgând dela numărul disparent al acestor Ciangăi într'un stat omogen național.

Tema în sine e prea mult discutată și nu oferă un interes mai deosebit. O interesantă ilustrație la ușurința cu care ridică Batthyany acuzațiunile sale neîntemeiate pe baza de informațiuni falze, ne dă un caz care s'a întâmplat mai în acelaşi timp, pe când a urmat discuția amintită în dietă în coloanele ziarului diriguitor al coaliției „Budapesti Hirlap“. Acest ziar a scris în numărul său de Vineri un articol umflat despre politica exterioară română, se înțelege dând pe față contrarul dela bunăvoința, cu care un organ guvernamental de frunte ar trebui să tracteze cestiunile privitoare la un stat „aliat și amic“ ca România.

In acest articol se afirmă absurdități ca aceea că România ar țânti să ocupe și ea loc în comisiunea europeană dunăreană, sau la cazul contrar ar preferi să înceteze această comisiune; mai departe amestecă cestiunea Porților de fier cu cestiunea supravegherii peste Dunăre dela Galați la Sulina și vorbeşte iarăși multe verzi și uscate, dar neexacte, despre Macedonia, autonomia ei, înalta Poartă și România.

Conzulul superior român din Budapesta, d-l G. Derussi, a ținut să rectifice și să desmintă afirmațiunile absurde, pe cari și-a bazat „Bud. Hirlap“ articolul său. Și este emoționant a ceti în coloanele aceluiași ziar maghiar explicările ce le dă conzulul, după cari România deja dela tractatul din Berlin şi prin acesta a devenit membră în comisiunea europeană dunăreană și că cu totul alta e situația Serbiei și a Bulgariei în cestiunea Dunării. Apoi că deja la conferența din Londra din 1883 Serbia a fost respinsă, cu motive ce vorbesc în favorul României, in ce privește cererea ei de a face și ea parte din comisia dunăreană europeană.

Dar ce le pasă politicianilor maghiari din coaliție. Ajunge că publicul lor în urma ațâțărilor necontenite a ajuns într'o stare de patimă, care nu-l iartă să cunoască adevărul nici când i-se înfățișează cu date neîndoioase și care cu toate acestea aplaudează pe scriitorul articolului șovinist, iar pentru oamenii adevărului ca d-l Derussi n'are decât un surâs de compătimire ori de jale, dacă nu tocmai de dispreț. Așa se pregătește la noi era moderatismului, pentru care s'a arătat atât de încântat odinioară groful Batthyany.

---

**Conziliul comun de miniștrii în Viena** ce a fost conchemat pe ziua de Duminecă, 22 Noemvrie, avea să se ocupe cu cestiunile balcanice apoi cu cestiunile economice ce stau mai mult sau mai puțin în legătură cu complicațiunile orientale. Dintre acestea în primul rând a fost pus la ordinea zilei boicotul mărfurilor austriace în Turcia și măsurile ce sunt a se lua față cu mișcarea aceasta păgubitoare intereselor economice austro-ungare. Mai departe a fost în programul conferenței cestiunea: ce să se întâmple cu tractatul comercial sârbesc a cărui durată provizorică se încheie cu sfârșitul anului curent.

Se crede că conziliul ministerial nu va decide în favorul prelungirei tractatului cu Serbia, dar că va admite ca tractatul să fie prezentat parlamentului dimpreună cu o lege de împuternicire pentru regularea raporturilor politice-comerciale cu Serbia pe un an. Mai departe se crede că conziliul comun de miniștrii va decide să se reia negocierile cu România pentru convenția comercială cu intenția de a se încheia cât mai curând. Se crede că baron Aerenthal în audiența ce a avut'o la prințul moștenitor român ar fi vorbit mai ales de aceasta și se zice că șeful delegației române, Porumbaru, ar fi exprimat dorința față cu Aerenthal, ca să încheie tratatul cât mai curând. La tractatul cu România e vorba mai ales de cantitatea care să se conceadă României pentru importul cărnei. De aceea se zice. că afacerea tractatului cu România va trebui să fie discutată de-odată cu aceea a tractatului sârbesc. In urma influinții agrarienilor e vorba ca să se dea României mai puține concesiuni în ce privește importul cărnii decât Serbiei. Dispozițiunile pentru încheierea convenției cu România — se zice — sunt cu toate acestea favorabile și pe partea Austro-Ungariei așa că se sperează că conferența va decide grabnica reluare a negocierilor cu România.

Este astăzi — scrie »N. Fr. Presse« — *un interes politic de primul rang de a evita ori ce ar putea să aducă cu sine o răceală* în raporturile monarhiei austro-ungare cu România și adecă un interes al Austro-Ungariei nu mai puțin ca al României. Monarhia și din motive economice nu putea dori reînoirea răsboiului vamal cu România — care în Transilvania a adus industriei și comerciului pagube imenze — dar și din motive politice vrea să dovedească că față cu acele state, cari se poartă cu ea corect și amicabil, e gata la concesiune. Se sperează deci că negocierile cu România vor avea un rezultat favorabil dacă dispozițiunile în București vor fi tot așa de bune, de unde urmează că cele câteva meetinguri de protestare din România n'au rămas fără de efect.

---

**Din dieta ungară.** In ședința de Sâmbătă a dietei s'a continuat desbaterea budgetară. Contra budgetului au vorbit deputații Supilo, Budiszavlyevici și Mezőffy. In ședința de astăzi, Luni, se va prezenta propunerea de a se ține pe zi două ședințe. Deși unii dintre deputații independiști sunt contra acestei propuneri, propunerea se va vota, de oarece președintelui camerei Justh i-a succes a convinge pe independiști că ședințele paralele sunt absolut necesare pentru a se putea vota la timp budgetul. In caz contrar guvernul ar fi nevoit a cere o nouă îndemnitate budgetară.

In ședința de Sâmbătă a dietei dep. poporal Hencz Karoly și-a motivat pe larg interpelațiunea sa cu privire la abuzurile scandaloase săvârșite de către societățile pentru emigrări. Pe baza de cifre reci interpelantul dovedește, că prin procederea acestor societăți scopul legii pentru emigrări a fost făcut iluzoric. Societatea pentru promovarea circulării străinilor mijlocește transportarea emigranților la Fiume și contrar legii, ia o proviziune horendă de persoană. Așa de esemplu ia de o persoană, care a trecut de 12 ani, o taxă de 18 cor., iar pentru un copil până la etatea de 12 ani 9 cor. Agenții, cari stau în serviciul acestei societăți trag venite horende anuale, cari se urcă la mai multe mii coroane. Din cauza aceasta agenții pentru emigrări fac tot posibilul pentru a îndemna la emigrare pe oameni. Căci numai astfel se poate esplica, că în anul 1907 au emigrat, după datele oficiale, peste două sute de mii de oameni, dintre cari 43,000 au luat drumul peste Fiume, iar 160,000 peste porturi engleze și germane.

Un mare abuz se face și prin apucătura detestabilă a agenților, cari spun oamenilor, că vapoarele din Fiume sunt deja pline de emigranți și că prin urmare nu le rămâne altceva decât a pleca din porturile nordice. In casul acesta bieții emigranți, ne-având încătrău, trebue să plătească bani scumpi. O altă apucătură e, că întreprinderile pentru promovarea circulării străinilor se ocupă și cu schimbătoria de bani și prescurtează pe emigranți.

Interpelantul cere ca acestor abuzuri să se pună capăt și interpelează pe ministrul de interne: dacă are cunoştință de abuzurile și ilegalitățile înşirate, și dacă da, ce intenționează să facă ministrul, ca să se pună capăt acestor abuzuri, iar cei vinovați să fie pedepsiți?

Ministrul Andrassy, nefiind prezent în dietă, interpelația i-se va transpune spre a-o lua la cunoştință și a răspunde.

---

**Fuziunea** De câteva zile miniștrii Andrassy, Kossuth, Apponyi și Wekerle se ocupă din nou cu cestiunea fuzionării partidelor coaliției. »Bud. Hirlap« este informat, că de oarece miniștrii independiști fac pendentă fuziunea de resolvirea cestiunei băncii independente, conferențele între miniștrii se învârt în jurul acestei cestiuni.

---

**Parlamentul austriac.** Joia viitoare se va redeschide parlamentul austriac. Partidele se pregătesc deja pentru a lua poziție față cu declararea programatică ce o va face în cameră ministrul președinte Bienerth în numele noului cabinet de funcționari a cărui misiune este de a face cu putință cât mai curând formarea unui nou cabinet parlamentar. Urgent cere cabinetul votarea anexiunei și a provizorului budgetar. Cu privire la legea anexiunei s'au ivit oare cari contraziceri în tabăra cehică dar se crede că ea totuşi va fi urgent votată cu considerație la situația exterioară.

Se vorbeşte, că Cehii în schimbul votării proiectului de anexiune ar cere concesiuni dela guvern. Partidele germane sunt însă pregătite a-le face cea mai hotărâtă opozițiune. Vor fi aduse curând înaintea camerei și evenimentele triste ale ciocnirii între Cehi și Germani în Leibach, Praga etc. Despre convocarea dietei boeme se zice că va putea fi vorba numai în cazul când, printr'o înțelegere între Germani și Cehi, Reichsrat-ul va putea să lucre liniștit.

---

**Ministeriul Bienerth și Cehii.** La banchetul ce s'a dat în capitala Moraviei noului ministru Ceh în cabinetul Bienerth, Dr. *Czacek*, acesta a făcut unele enunciațiuni din cari se pot vedea și cunoaște împrejurările în cari s'a format cabinetul actual de funcționari și speranțele ce le are pentru viitor. In lupta de azi politică noi Cehii — zice ministrul — luptăm pentru drepturile țărilor coroanei boheme. Nu voim mai mult decât drepturile noastre și acestea voim să le aibă în deplină măsură și cealaltă națiune (germană). Este în programul guvernului Bienerth deja anunțat, că vrea să creeze condițiunile pentru negocierile *în interesul unei înțelegeri reciproce.* Ca fiu al poporului Ceh aș privi de o fericire dacă ne-ar succede de a dobândi *o înțelegere dreaptă, bună și cinstită pentru națiunea noastră cu Germanii.* A-

ceasta ar fi şi baza unei desvoltări priincioase a ambelor naţiuni pe terenul trebuinţelor culturale şi politice. In direcţiunea aceasta voiesc să lucrez şi de aici încolo. Ce priveşte actuala posiţie a mea, vă asigur, că *am întrat în conziliul coroanei la dorinţa şi cu consimţământul deputaţilor poporului ceh* şi ca representant al său voiesc să apăr şi drepturile sale. De aceea nu mă simt ca ministru al unei partide politice ci ca ministru al întregei naţiuni cehice (Foarte bine!) Vă asigur, că voi face tot posibilul, tot ce va fi în interesul naţiunii.

---

**Şefii partidelor din »Reichstag«-ul german** au hotărât că după prima cetire a proiectului de reformă financiară a imperiului, să se discute moţiunile privitoare la responzabilitatea miniştrilor; aceasta spre a da »Reichstag«-ului ocaziunea să se pronunţe asupra declaraţiunilor făcute de împărat.

---

# Discursul deputatului Dr. Vaida.

— După protocolul stenografic. —

In şedinţa de Miercuri, 18 Nov. n. a. c. a luat cuvântul, precum ştim, dep. Dr. A. Vaida, rostind un discurs mai lung în contra proiectului budgetar. După-ce răspunde pe scurt la unele afirmaţiuni ale dep. Teodor Batthyány în ce priveşte intenţiile de împăciuire ale guvernului maghiar şi în ce priveşte tragerea în discuţie a regatului român, dep. Dr. *Vaida* a continuat astfel:

Nu voiesc să întru în polemii în ce priveşte soartea Maghiarilor din România, nu vreau să fac asemănare între soartea lor şi soartea noastră, ci vreau să vă mai spun un episod ce l'am trăit în Bucureşti. Odată s'a 'ntâmplat de-am agrăit pe vizitiul, în a cărui trăsură şedeam şi el mi-a răspuns într'o românească desăvârşită. Am vorbit una-alta, până îmi spune deodată, că el este Maghiar, Săcui, că se află deja dintr'a doua generaţie în România, dar vorbeşte perfect ungureşte. L'am întrebat: Cum se poate asta, unde ai învăţat d-ta ungureşte?

Răspunsul a fost: »Eu am învăţat ungureşte în şcoala ungurească din Bucureşti«. »Dar nu te mână dorul înspre Ardeal?« »Nu, de loc, fiindcă am fost acolo, ca să mă 'ngrijesc de rându moştenirii dela tatăl-meu, însă după ce am stat acolo o săptămână, am venit iar' îndărăt şi nici nu mă mai doresc vreodată acolo, că acolo atâta te zoleşte pe la judecătorii şi solgăbirae, încât eu ca Maghiar mă simt cu mult mai bine aici în România şi în lucrurile cetăţeneşti mă simt aici cu totul slobod.«

In ce priveşte acea mână pacinică ce ne-o întindeţi, aceasta. Onorată cameră acum nu-i chestie actuală. Insă peste vre-o 10—20 de ani şi eu cred, că va fi actuală prietinia română-maghiară. Pentru că împrejurările din monarchie se vor schimba faţă de trecut. Tocmai acum am ajuns la un însemnat punct al întoarcerii. Slavii în Austria au pus deja mâna pe eghemonie şi este numai chestie de timp, ca în Ungaria elementul slav să aibă o influinţă cu mult mai mare în conducerea politicei, decât acum, aşa încât deja de acum nu mai încape îndoială, că elementul slav va fi în viitor factorul principal în monarhie. Astăzi noi Românii suntem în relaţiuni de prietinie cu Slavii, căci luptăm pentru un scop comun. Atunci însă se va schimba faţa lucrurilor şi se va schimba şi soartea noastră, atunci elementul slav, întărindu-se îşi va arăta puterea nu numai faţă de noi, ci şi faţă de Maghiari, şi atunci elementul maghiar va fi care ne va căuta prietinia, cum ne-o caută azi Slavii şi noi pe a Slavilor. Păn' atunci însă cred că e pripit a vorbi despre dreapta prietinească.

Ce priveşte obiectul propriu al budgetului, este fără 'ndoială, că dacă cineva asamănă acest budget cu stările faptice ale ţării, va vedea, că sunt într'un mare contrast, şi-ţi vine 'n minte vorba veche maghiară: sărăcie lucie (czifra nyomoruság). Că pe când ţara se luptă cu crize economice, sociale, naţionale, ba chiar şi confesionale, vedem înaintea noastră un budget care trece de un miliard şi jumătate; şi dacă'l scrutăm mai deaproape vedem, că faţă de aceasta sumă numai 48.069 de coroane rămân la active.

Arată, că în anul acesta 212,120.565 coroane sunt cheltueli extraordinare, dintre cari cele mai multe milioane se cheltuiesc pe lucruri, cari nu vor aduce nici un câştig ţării, apoi oratorul continuă astfel:

»Care este pricina acestor stări nenorocite, că pe de-o parte cheltuielile ţării sunt aşa de mari, ear pe de alta ori unde te întorci vezi decădere? Pricina este aceea, că la noi stăpânesc tot vechi stări de lucruri, la noi încă şi-acum îşi face mendrele sistemul oligarhic. La noi din iniţiativă privată nu se poate face nimic, toate statul trebue să le 'nceapă şi să le subvenţioneze, ori apoi statul trebue să pună beţe 'n roate tuturor lucrurilor începute de altul. Intre astfel de împrejurări nu se poate nădăjdui, ca împrejurările băneşti ale ţării să se schimbe pe viitor, ba e de prevăzut că tot mai adânc vor decădea.

Tot în starea asta se afla Japonia în 1868. Şi acolo stăpânea sistemul oligarhic, şi numai la 1868 i-s'a pus capăt. Şi Japonia, care economiceşte tot aşa de puţin se putuse desvolta ca şi Ungaria, a luat un avânt mare; întâiul an deja s'a sfârşit cu 26 milioane yen valori comerciale şi din aceste 5 milioane yen a fost plusul de export. Insă aceste valori s'au dublat deja în cei dintâiu 10 ani, şi-apoi au crescut într'una aşa de tare, încât suma valorilor comerciale ajung azi, după 40 de ani, suma de 600 de milioane de yen.

Ceeace a fost cu putinţă în Japonia, e cu putinţă şi la noi, dacă se vor schimba stările noastre publice. Insă aceasta schimbare numai dela democratizarea ţării o putem aştepta, şi tocmai de aceea ar fi fost necesar, ca d-l ministru de interne, încă înainte de-a prezenta proiectul despre dreptul electoral ar fi prezentat un alt proiect, care să fi constat numai dintr'un singur paragraf. Acesta ar fi trebuit să conţină numai atât, că în Ungaria pe viitor tot cetăţeanul va avea libertate deplină de întrunire şi asociare, astfel cât nu va mai fi supus volniciei gendarmereşti, abuzurilor solgăbirăieşti şi bunăvoinţei ministeriale. Anume, până când cetăţenii nu-şi vor putea lămuri gândurile, păn' atunci la noi nici-odată nu va înceta acel morb, acea slăbiciune socială, că toate le aşteptăm dela stat, şi nu ne încredem în puterile noastre de cetăţeni. Păn' atunci nu vor dispărea nici acele anomalii, pe cari le arată statistica privitor la emigrare şi la mortalitate Căci, Onorată Cameră, cum stăm în privinţa asta? In 1906 240.270 de oameni şi-au scos paşaport şi dintre aceştia 218,289 au luat'o spre America. Mortalitatea la copii de sub cinci ani a fost în medie dela 1901—1905 238.977 sau 45.2% din copii născuţi vii.

Că ce'nseamnă asta şi ce lovitură elementară e asta pentru ţară. nu mai trebue să desvolt pe larg. Numai asupra sistemului de un copil trebue să vă atrag atenţiunea, şi, cred că v'am documentat incontestabil, în ce decadenţă ne aflăm ca ţară şi că această decadenţă contrastează viu cu acea icoană lucitoare, ce ne-o prezintă budgetul.

Onorată Cameră! Ce poate face guvernul în privinţa asta, ca să se schimbe starea ţării înspre mai bine?

Inainte de toate ar trebui să ia exemplu dela Austria, unde s'a întrodus deja dreptul de vot general, egal şi secret. Nu-i adevărat, că acolo cestia naţionalităţilor stă mai rău decât la noi, ori că acolo este mai primejdioasă; căci e un mare favor dacă ori ce cestie se tranşează nu afară de parlament, după culise, ci deschis, înaintea ţării întregi. Şi în Austria există posibilitatea pentru popoare, ca să clarifice cestia naţională şi socială înaintea parlamentului, ca să se dea expresiune adevăratei voinţe a poporului. De altă parte, este imposibil ca noi să nu ţinem cont de referinţele economice, politice şi sociale, cari sunt în Austria. Suntem siliţi ca până când există dualismul, să ţinem pas cu Austria în privinţa economică, căci iată cvota an de an se urcă, pe când puterile noastre economice şi greutatea noastră specifică tot scade.

Până când în Austria lupta dintre plutocraţie şi muncitorime s'a diguit în alvia liniştită a parlamentului: la noi lupta cea mare numai după dreptul electoral falsificat se va porni pe de-a'ntregul atât între muncitorime şi capitalul mare, cât şi între naţionalităţi şi clasele oligarhice. Căci în Austria de tot altcum sunt împrejurările. Acolo industrialismul deja a ajuns un grad înalt de dezvoltare, are deci o mulţime de foculare, unde se discută aceste cestii, pe când Ungaria e încă în stadiul primitiv al economiei extensive, şi de aceea la noi e cu mult mai mare suprafaţa de frecare dintre singuraticele clase sociale pe de-o parte, şi dintre naţionalităţi şi clasele privilegiate pe de alta. Tocmai de aceea se prevede deja formaţiunea viitorului: pe de-o parte minoritatea de interesaţi, clasele interesate de oligarhi, pe de altă parte poporul, fără deosebire de naţionalitate, îşi vor sta faţă în faţă, căci iată şi poporul maghiar este cel puţin atât de atacat în drepturile sale, va fi despoiat tot aşa de drepturile sale, ca şi poporaţiunea nemaghiară, dacă va întra în vigoare proiectul de lege al lui Andrassy.

— *Brediceanu*: Aşa este!

— *Vajda*: Aşadară între poporul nemaghiar şi cel maghiar apropierea va fi tot mai mare. Pe de altă parte proletarii internaţionali şi proletarii noştri încă se vor apropia tot mai mult unul de altul. Căci în Ungaria nu există numai proletari industriali; aici trebue să numărăm între proletari întreaga clasă agricolă, şi înseşi pe naţionalităţi, căci noi nu numai în privinţa economică suntem despoiaţi de drepturi. (*Brediceanu*: Aşa este!)

Cum vă închipuiţi Dvoastră că până stau aceste stări nefireşti, ţara se va putea desvolta normal în privinţa economică şi politică? *Căci doar patrie numai acela are, care nu se simte în ţară despoiat de drepturi şi asuprit.* (*Brediceanu*: Aşa este! *Folit*: Adevărat!)

Cum se poate cere dela majoritatea cetăţenilor iubire de patrie, cât timp statul le răpeşte şi cele mai elementare drepturi?

Ar trebui să recunoască acele clase privilegiate, că dacă amintesc cu sinceritate, şi nu nu numai ca ficţie interesele ţării şi iubirea de patrie, iubirea de patrie din partea lor mai ales în acea direcţie ar trebui să se manifesteze, că din privilegiile lor să deie pe cale pacinică, legală câteva şi pe sama acelora, cari la urma urmelor ei susţin acest stat şi-l apără faţă de inimicii străini. (*Brediceanu*: Aşa este!)

Căci e foarte curios, că tot la aceea se provoacă oratorii claselor privilegiate, că pe baza drepturilor istorice lor le compete conducerea ţării şi că asigurarea intereselor lor este interes cardinal pentru stat. Nu-i iertat însă-să uităm, *că nu o mână de oameni*, nu o brumă de minoritate *a apărat ţara în trecut, — dacă tocmai e vorba de drepturi istorice — ci ţara a apărat'o poporul ţării, fără deosebire de naţionalitate.* (*Brediceanu*: Aşa este!)

Şi dacă această ţeară în poziţia sa geografică dificilă s'a putut menţinea o miie de ani, aceasta are s'o mulţumească înainte de toate poporului, nu oligarchiei. (*Brediceanu*: Aşa este! *Lucaciu*: Foarte adevărat!)

Oonorată cameră! Văd şi ştiu, că această ţară nu se va bucura de-o desvoltare pacinică, normală în cele politice, sociale, economice, naţionale, ba chiar nici în cele confesionale, până nu se va afla un bărbat cu voinţă şi convingere tare, care să se prezinte înaintea Coroanei şi să îndrăznească a-i spune, că Japonia până la 1868 a fost o ţară barbară primitivă ce tânja într'o stare aziatică, până când a venit împăratul Mutsuhito şi a pus capăt domniei feudale-oligarhice şi a dat posibilitate să se trezească şi desvoalte puterile ce zăceau în părăginire în poporul japonez. Ceea-ce a fost adevărat acolo, este adevărat şi în Ungaria. Insă ori cât aşi căuta, durere nu-l văd aici nici pe Mutsuhito, ca 'n Japonia, nici pe un Porfirio Diaz, care în 40 de ani a ştiut transforma Mexicul într'un stat naţional prin aceea, că a delăturat nevoile administrative, a purtat cu succes lupta în contra corupţiei şi a schimbat concepţiile, sufletul, viaţa socială a întregului popor. Astfel de bărbaţi nu văd în ţara noastră nenorocită... Până nu vom avea un guvern, care se vadă clar situaţia — să observe şi situaţia maghiarimii în mijlocul popoarelor ce-o încunjură — până când guvernul nu va pregăti un program bazat pe puterea echităţii, a dreptăţii şi a democraţiei, şi până nu se va decide să lupte cu toată hotărârea, păn'atunci referinţele noastre nu se vor îmbunătăţi.

Ce ne priveşte pe noi, poporul român şi popoarele nemaghiare, vedem că în acest proiect multe se îndreptează în contra noastră. Pân'acum n'am avut libertate să înfiinţăm măcar o instituţie economică, şi acum guvernul începe împotriva noastră o acţiune de pauporizare şi expropriare, ceeace adevereşte acea sumă de 10 milioane destinată de ministrul de agricultură spre scopuri de *colonizare.* Oare nu este, d-lor, lucru nedrept, ca poporul nostru să contribue şi el cu bănuţii săi la acea sumă, cu care statul să ia acel pământ, care-i este moşia, şi s'o deie unor colonişti, cari nu-s din partea locului şi nu se pricep la felul cum se face agricultura în acea parte? Căci statul la politica de colonizare nu are 'n vedere calitatea coloniştilor, ci limba lor maternă. Adevărat, că nu-şi ajunge scopul de a promova maghiarizarea sau de a îmbunătăţi starea economică a maghiarimii, căci acea maghiarime, cu care se colonisează, foarte uşor cade în păcatul, că, considerându-se de protejatul statului, lasă să-i degenereze şi virtuţile economice ce eventual le-ar avea. Bietul nostru popor dimpotrivă trebue să poarte lupta economică, în care se întăreşte şi deşi sărăcăcios, totuşi înaintează.

Ce priveşte maghiarizarea, în special în Ardeal, a spus'o deja de mult un bărbat Maghiar ardelean, că acolo nu poate trăi nici Maghiar, nici altă naţie, ci numai Valahul şi mălaiul. Valahul samănă mălaiul, mălaiul îl hrăneşte pe Valah aşa, că la anul Valahul dă iarăşi viaţă mălaiului, şi aşa merge an de an.

Acest cuvânt fragmentar cuprinde mai mult adevăr economic, decât s'ar putea dovedi cu ori câte date statistice. In codrii Ardealului poporul nostru e dedat cu toate năcazurile economice, cu împrejurările fizice, şi tocmai asta ne îndreptăţeşte să credem, că dacă împotriva oardelor barbare ne-am putut susţinea aici 2000 de ani şi nu ne-am prăpădit, atunci poporul român este predestinat să se menţină în acest loc, să se desvoalte şi să trăiască. N'a fost cu putinţă, ca barbarii evului mediu şi iobăgia să ne nimicească. Credeţi D-voastră, că va fi în stare s'o facă asta cabinetul de tranziţie al coaliţiei? Noi nu ne temem de asta şi suntem convinşi, că pe noi ne aşteaptă o mare misiune istorică, şi dorim, că aceasta misiune istorică să ne-o împlinim — dacă se poate — în bună înţelegere cu Maghiarii şi Slavii, însă dacă nu se poate, atunci nu ne vom descuraja, ci vom lupta mai departe până când vom eşi învingători din această luptă mare. In numele partidului naţionalist nu primesc budgetul.

---

**Un comunicat oficios sârbesc** zice că Joi, reprezentanţii Angliei, Italiei, Germaniei, Rusiei şi Franciei au făcut reprezentaţiuni amicale pe lângă guvernul sârbesc în senzul, ca trupele sârbeşti în interesul bunelor relaţiuni cu monarhia vecină, să fie retrase dela graniţă, iar formaţiunea eventuală de bande să fie împiedecată. Ministrul-preşedinte a declarat că trupele sârbeşti nu staţionează la graniţă şi că nu au fost formate bande în Serbia. Guvernul va veghea ca şi până acum, ca formarea bandelor să nu poată avea loc. Ministrul-preşedinte a atras apoi atenţiunea asupra măsurilor luate de autorităţile austro-ungare faţă de Sârbi, precum şi faţă de statul sârbesc. A arătat diferite obiecte de armament aparţinând armatei austro-ungare şi găsite pe teritoriu sârbesc dovedind evident violarea teritoriului sârbesc de austriaci.

---

# Principele Ferdinand al României la Viena.

La prânzul de gală dat Joi seara la Hofburg în onoarea principelui Ferdinand al României Maj. Sa Monarchul a ţinut următorul toast:

»Alteţă Regală, permiteţi-mi să exprim Alteţei Voastre Regale toată plăcerea ce-mi causează vizita ce binevoeşte a-mi face în acest moment. Alteţa Voastră Regală a venit aici ca reprezentaut al augustului meu prietin. Majestatea Sa Regele României şi spre a-mi remite un amabil şi graţios mesagiu din partea sa. Mulţumind foarte sincer Alteţei Voastre Regale pentru felicitările ce a avut bunătatea să-mi exprime în propriul său nume cu ocaziunea jubileului meu de 60 de ani de domnie, Vă rog, Alteţă Regală, să binevoiţi a fi pe lângă Majestatea Sa Regele interpretul profundei mele gratitudini pentru noua dovadă de pretinie ce mi-a dat încredinţându-vă misiunea de a-mi aduce urările sale.

Mai rog ca Alteţa Voastră Regală să transmită regelui expresiunea sentimentelor mele afectuoase şi să-i spună cât de mult regret că starea sănătăţei sale nu-i permite să vină să mă vadă.

Convins că sunt de acord cu Majestatea Sa Regele considerând petrecerea d-voastră în mijlocul nostru *ca o mărturie preţioasă pentru menţinerea şi desvoltarea excelentelor raporturi aşa de fericit stabilite între România şi Austro-Ungaria*, fac urări călduroase pentru prosperitatea ţărei vecine şi amice, *care graţie înţelepciunei suveranului ei, ocupă de mult un loc de frunte printre statele Europei.*

Urându-vă foarte cordial bunăvenire beau în sănătatea MM. LL. Regele şi Regina României, în sănătatea Alteţei Voastre Regale şi a Principesei moştenitoare«.

Principele Ferdinand al României a răspuns:

»Sunt fericit şi mândru a fi primit din partea M. S. Regelui Carol, unchiul meu iubit, misiunea de a prezinta Majestăţei Voastre imperiale şi Regale expresiunea sentimentelor credincioase, de cari inima sa este plină pentru Majestatea Voastră, precum şi urări călduroase cu ocaziunea aniversărei de 60 de ani de glorioasă domnie.

Unchiul meu regretă foarte mult că starea sănătăţii sale îl privează de feri-

irea de a transmite în persoană sincerile ale felicitări Majestăței Voastre imperiale i Regale. Grațioasele cuvinte cu cari Maestatea Voastră asigură pe Rege de senimentele sale afectoase de pretinie pentru ânsul și pentru România, îl vor mișca dânc și vor găsi un răsunet recunoscător n România.

Să-mi permită Majestatea imperială i regală de a-i mulțumi în numele unhiului meu din fundul inimei pentru aceată nouă și prețioasă dovadă și să prinească încredințarea că formăm neîncetat rări călduroase pentru fericirea sa și entru sănătatea sa care ne este partiular de scumpă.

Să binevoiască Majestatea Voastră mperială și regală a primi și expresiunea elei mai profunde recunoștinți ce-i port entru înalta și rara distincțiune, ce mi-a cordat; gradul cu care m'a onorat, mă eagă cu noi legături de viteaza armată mperială și regală și va fi pentru mine mintirea cea mai prețioasă a misiunei ce m putut îndeplini în circumstanțe esceponale pe lângă Majestatea Voastră. Fie a provedința să Vă conserve încă mulți ni dragostei credincioaselor sale popoare i să-i dăruiască, precum și casei imperiale i regale, cele mai bogate binecuvântări crești.

Insuflețit de aceste sentimente rog e Majestatea Voastră să-mi permită a idica acest pahar în sănătatea sa. Trăască Majestatea Sa imperială și regală aostolică!«

*

La prânzul da gală au azistat ariducii Francisc Ferdinand, Carol Ștefan, ice-președintele Camerei române, d-l Poumbaru și delegații români pentru nogoierea tratatului de comerț, ministrul României d-l Mișu cu personalul legațiunei, ofițerii români Cica, Leon, Candiano, Conănescu, ministrul de externe baronul Aehrenthal, ceilalți miniștri comuni ai moarhiei, președintele consiliului d-l Bienert, ministrul ungur Zichy, înalți demnitari ai curței și militari etc., etc. După masă principele Ferdinand și-a luat rămas bun dela Maj. Sa și membrii familiei imperiale.

A. S. R. Principele Ferdinand a primit în decursul zilei pe baronul Aehrenhal într'o audiență de o oară, iar la ora 3.35 seara a plecat la München.

*

Maj. Sa Monarchul a numit pe regele Carol general de infanterie al armatei austro-ungare, iar pe A. S. Principele Ferdinand șeful regimentului Nr. 96.

## STIRILE ZILEI.

— 10 Noemvrie v.

**Conferențe publice.** Comitetul despărământului I (Brașov) al »Asociațiunii« a hotărât să inițieze și'n anul acesta conferințe pentru inteligență. Ele se vor ținea ca și în anul trecut în *sala gimnaziului român din Brașov* la *oarele 6 seara.* Publicul e rugat să fie cât se poate de punctual. Inainte de Crăciun vor ținea conferențe D-nii: Nicolae *Bogdan*, profesor, Aurel *Ciortea*, profesor, Aurel *Bănuțiu*, directorul artistic al Societății pentru fond de teatru, Ioan *Prișcu*, preot, Alexandru *Bogdan*, profesor. *Dumineca în 16 Noem. st. v. va vorbi D-l Nicolae Bogdan despre proza lui Eminescu.* Ceilalți conferențiari vor trata cestiuni de fizică, teatru, teologie universală și literatură. Intrarea e gratuită.

**Teatru românesc în Brașov.** D-na Agatha Bârsescu-Radovici va da Marți 11/24 Mercuri 12/25 și Joi 13/26 Noemvrie a. c. în sala Redutei trei reprezentații teatrale cu următorul program:

*Marți*: »Medea«, tragedie în 3 acte de Legouvè tradusă de d-na Aslan. Persoanele: Medea d-na A. B.-Radovici, Creusa d-ra Argeșanu, Regele Creon d-l Stoinescu, Orfeu d-l Popovici, Jason Const. Gh. Radovici, 2 copii — — — Doica d-na Stoinescu.

*Miercuri*: »Phädra«, de Recine traducere de G. Sion. Persoanele: Phädra d-na A. B.-Radovici, Theseu d-l Stoinescu, Hypolit d-l Popovici, Teramen d-l C. Radovici, Aricia d-ra Argeșianu, Ocnona d-na Stoinescu.

*Joi*: »Sappho«, de Grillparzer traducere de d-na Ventura 5 acte. Persoanele: Sappho d-na A. B.-Radovici, Phaon d-l Popovici, Melitta d-ra Argeșanu, Eucharis d-l Stoinescu, Ramnes d-l C. Radovici, Un țăran d-l Stoinescu, Popor.

Intre acte va declama din diferiți poeți români d-l C. *Radovici.*

Prețurile: Balcon 2 cor. 60 b., Fauteuil 2 cor. 20 b., Parquett I. 1 cor. 60 b., Parquett II. 1 cor. 10 b., Parquett III. 60 b., Galerie 60 b., loc de stat 50 b. Bilete se află de vânzare la librăria A. Mureșianu. Inceputul la 8 oara seara.

**Atentatul dela Blaj.** »Unirea« scriind despre atentatorii asupra petrei de pe Câmpul Libertății scrie:

»In zori de zi întreg orașul cunoștea vestea revoltătoare: Mâni sacrilege au perforat în taina nopții *piatra* de pe Câmp și au pus dinamit, ca s'o azvârle în aer. Păzitorul înspăimântat spunea, că a văzut noaptea o ceată de oameni îmbrăcați în haine *domnești*, cari au tras împușcături de revolver cânelui care lătra...«

**La marele consiliu** ce s'a ținut eri în Viena a luat parte bar. Aehrenthal, cei doi miniștrii presidenți, ministrul de agricultură Darany și conducătorul ministerului de comerciu și agricultură din Austria Dr. Mataja. Pe Kossuth care e bolnav, l'a înlocuit secretarul de stat Szterényi. Inainte de plecarea din Budapesta ministrul de agricultură Darànyi a avut o conferență cu ministrul Kossuth. Se zice că Kossuth a însărcinat pe ministrul de agricultură să reprezente la conferența din Viena și punctul său de vedere privitor la tractatul comercial cu România. Vom vedea ce va eși din toate.

**Răspuns și reflexiuni.** Onor. Redacțiune! La rectificarea publicată referitor la »Csárdás în costume românești«, Vă rog, să binevoiți a da loc următoarelor reflexiuni: Țin, a constata, că la petrecerea aranjată sub firma »Crucea roșie« cu pretext filantropic, scopul ascuns — al celor din fruntea comitatului —, a fost de fapt de a demonstra, că în ciuda referințelor și stărilor politice și defavorabile Românilor, totuși Românii sunt gata totdeauna, a face garda plecată a acelora, cari nu au pentru ei, decât ură și persecuție pe toate terenele vieții românești. Am fost deci și sunt de firma convingere, care o împărtășesc și alți bărbați fruntași români din părțile acestea, că la acel »picnic« nu au avut ce căuta reuniunile femeilor române gr. or. și gr. cat. ca atari și nu a avut loc și nici potriveală costumul românesc. Deci țin de-o greșeală, nu numai jucarea »csárdás«-ului în frumosul nostru costum național, ceeace însuși stimatele d-șoare adeveresc, că de fapt s'a întâmplat, — conced numai din partea unei domnișoare — dar însăși prezentarea la acea petrecere în costum național. Dovadă eclatantă, că cele scrise de mine sunt expresiunea sentimentului și opiniunei generale de aici, este neparticiparea »spontanee« a maiorității covârșitoare a familiilor române din Făgăraș și jur — B. t.

**Prințul Ferdinand al României la München.** Principele moștenitor al României a sosit aci Vineri dimineață. Principele regent al Bavariei a făcut o vizită Principelui Ferdinand. Apoi Principele moștenitor al României s'a dus la Palat, unde a fost primit de înalții demnitari și de principele regent al Bulgariei, căruia i-a remis noul ordin »Carol I«. Principele Regent a conferit principelui moștenitor al României ordinul »Hubertus«. După amiazi a avut loc un mare dineu de curte.

**Reprezentanța orașului Brașov** va ținea Mercuri în 25 l. c. n. o adunare generală ordinară. Intre altele sunt la ordinea zilei: alegerea unui inginer al orașului și a unui oficial de cl. III.

**Diploma de inginer mehanic** la politechnicul din Budapesta a obținut-o în 19 l. c. n. d-l Traian *Dragoș*, fiul preotului Grigorie Dragoș din Sân-Mărgita (comit. Solnoc-Dobâca).

**Promoțiune.** Sâmbătă în 21 Nov. a fost promovat de doctor în medicină la universitatea din Budapesta d-l George *Crăciun.*

— Sâmbătă în 7 Noemvrie st. n. a. c s'a promovat de Doctor iuris la universitatea din Cluj D-l Ioan Sârdu, originar din Tritul inferior.

**Gospodărie la comuna București.** Ni se scrie: Actualul primar al Bucureștilor se vede și-a căutat bine oamenii la venirea sa în fruntea comunei. S'au luat de mult dispozițiile trebuitoare spre a fi orașul suficent luminat în centru ca și la mahala, cu electricitate sau gaz aerian; s'au luat măsuri pentru înlesnirea comunicației în cuprinsul orașului; trei linii noui de tramvai sunt în proiect, toate cu electricitate. Ajutorul său Dr. Botescu însă a întrecut toate așteptările prin activitatea sa rodnică și multiplă. A muncit foarte mult, îndeosebi iarna trecută pentru igiena școlarilor și chiar pentru ușurarea stărei lor materiale, a îngrijit de igiena alimentară publică — în sfârșit ori unde i-s'a dat prilejul de a folosi a folosit. Tot în urma stăruințelor sale s'au pus zilele trecute bazele unei cooperative pentru vânzarea unui lapte sănătos și ieftin în București. A hotărât, făcând apel la generozitatea publicului, să înființeze, în diferite puncte mărginașe ale orașului, aziluri pentru săraci îndeosebi pentru bătrâni, cari, în timpul iernei mor de frig și de mizerie prin vreo magazie sau cine știe pe unde uitați de lume. Fiecare dintre aceste aziluri va avea o sală mare cu patru-zeci de paturi cu un samovar în care, în mod permanent să fiarbă ceaiul, apoi una mai mică pentru baie. E cea mai frumoasă faptă pe care o fac conducătorii unei comuni, cari își dau seama că sărăcimea trebue ajutată în suferința ei nu numai în ajunul sărbătorilor mari...

...De altfel timpul cum s'a pornit, încă de acum, trebuie să îngrijoreze pe cei sărmani, cari, dacă au un camin strâmt pentru ei și pentru familia lor numeroasă, n'au însă lemne, n'au îmbrăcăminte și de bună seamă, n'au pâne destulă — și toate acestea lipsesc fiindcă lipsește în primul rând lucrul. *M.*

**Inundațiile din Italia.** Știrile sosite din interiorul Siciliei și Calabriei anunță că pagubele pricinuite de furtună sunt cu totul excepționale; mari proprietăți au fost distruse, iar case numeroase prăbușite. Până acum se evaluează victimele din Sicilia la vreo 12 morți și 200 răniți, mai toți țărani.

**Reactivarea marelui duce Kiril Vladimirovici.** Marele duce Kiril Vladimirovici. a fost reactivat cu rangul de căpitan de clasa II și aghiotant al împăratului.

**Carantină contra comunicatelor din Cluj.** După ce vedem, că »popa« cel cu pricinile și cu »rămășagurile« nu-și dă pace și vrea să'și continue meseria de plastograf, am luat măsuri stricte ca de aci încolo ori ce fel de comunicat ce ne vine din Cluj, fie cât de scurt ori simplu, și cu privire la care nu ni se dau dovezi neîndoioase că este original și serios, va fi pus la carantină, până ce nu vom avea aceste dovezi. Numai comunicate scrise cu scrisoare de mână cunoscută (nu însă numai subscrise) sau altfel în mod neîndoios documentate, se vor publica imediat.

**Telefonul fără sârmă.** Din Roma se anunță, că între Monte Mario și la Madeleina, din Sardinia, așa dară la o distanță de trei sute opt kilometri, s'au făcut experiențe cu noul telefon fără sârmă. Experiențele au dat rezultatele cele mai satisfăcătoare.

**Din magazinul de lemne al orașului** s'au pus în vânzare începând cu ziua de astăzi lemne de fag pentru încălzit.

**Rectificare și desmințire.** Convocarea publicată în numărul trecut 248 al foaiei noastre cu data Cluj, 14 Nov. v., se desminte în întregul ei, fiind în formă și cuprins cu totul neexactă.

## Convocare.

Adunarea generală ordinară a Reuniunei Femeilor Române din Brașov, convocată pentru ziua de 6/19 Noemvrie, neîntrunind numărul recerut de membre, nu s'a putut ținea, deci se convoacă din nou adunarea generală ordinară pe ziua de *Joi 13/26 Noemvrie la 3 oare p. m.* în sala cea mare a gimnaziului român. Rugăm pe On. Doamne membre să participe în număr cât mai mare.

*Brașov*, 10/23 Noemvrie 1908.

*Maria B. Baiulescu*,
presidentă.

**Numărul jubilar al „Gazetei Transilvaniei“** se poate comanda direct sau prin librării cu prețul de 1 coroană 50 bani în Austro-Ungaria și 2 coroane (2 Lei 20 bani) în România și străinătate.

Venitul curat ce va rezulta din desfacerea ediției jubilare, a „Gazetei“ *se va da fondului jubilar pentru ajutorarea ziariștilor români din Transilvania și Ungaria.*

## ULTIME ȘTIRI.

**Viena,** 23 Nov. Regele Saxoniei venind dela vânătoare la Tarwis a sosit la Viena. Regele a fost primit de împărat, căruia i-a exprimat din nou urările sale cu ocaziunea jubileului de 60 de ani de domnie.

**Viena.** 23 Nov. Vizita marelui duce Mihail la Viena a fost amânată. Ziarele oficiale rusești afirmă, că aceasta amânare s'a făcut din cauza doliului curții imperiale rusești.

**Londra.** 23 Nov. S'a anunțat comitetului tinăr turc sosirea unei deputațiuni engleze; comitetul tinăr a mulțumit asigurând că deputațiunea se va bucura de o primire călduroasă.

**München,** 23 Nov. Principele moștenitor al României a plecat la Sigmaringen.

## Glume.

*Președintele* către acuzat. — Tribunalul te achită: nu vreau să te mai văz pe aici!

Cel achitat cu un ton binevoitor.

— Mulțumesc domnule președinte; dar asta n'ar trebui să mi-o spuneți mie, ci d-lui jandarm!

*

— Dragă Mitică, sunt desperat!... E înspăimântător!... Inchipuiește-ți că doctorul mi-a ordonat ca timp de un an de zile să nu mai beau decât lapte...

— Nu te descuraja, amice... Și eu am fost supus la un regim esclusiv lactat timp de opt-spre-zece luni, și am ieșit teafăr...

— Tu?!

— Da... când eram la doică.

*

*Mama* (surprinzând pe meditator tocmai când îi sărută fata):

— Cum, nerușinatule, pentru asta-ți plătim?!...

*Meditatorul* (flegmatic): — Ba nu; asta-i gratis doamnă!

## Cărți noi.

In institutul de arte grafice „*Minerva*“ au apărut următoarele cărți frumoase:

*Titu Maiorescu*, „Critice“, Volumul I, prețul 1.50 cor.

*C. Sandu-Aldea*, „Pescar de Islanda“ prețul 1.50 cor.

*Ludovic Dauș*, „Iluzii“ roman 1.50 coroane.

*Ion Bârseanul*: „Dor pustiu“. C. 1·50

*N. Dunăreanu.* „Răsplată“ (nuvele). Prețul cor. 1.50.

*I. L. Caragiale.* „Momente, Schițe, Amintiri“. Prețul cor. 2.—.

*Adina Gr. Olănescu.* „Cugetări“. Prețul cor. 1.50.

*Guy de Maupassant.* „O viață“ (umilol adevăr) traducere de *Em. Gârleanu.* Prețul cor. 2·—.

*Cor. Moldovan.* „Cântarea cântărilor“. Prețul cor. 1·—.

*Caton Theodorian*: „Sângele Solovenilor“. Cor. 1·50.

*C. Sandu-Aldea*: „Sfaturile unui plugar luminat“, cărticica I-a. 50 bani.

*Al. Cazaban*: „Chipuri și suflete“. Cor. 1.50.

*Maria Baiulescu.* „Extaz“ (poezii). Prețul cor. 1.50

*M. Sadoveanu.* „Dureri înăbușite“ ediția II Prețul cor. 2·—.

*M. Eminescu*: „Poezii postume“, ediție nouă. Cor. 1·50.

Se pot procura și prin librăria „Gazetei Transilvaniei“ în Brașov și a se adauge la fiecare porto 10 bani.

*Cărți nouă sosite la »Librăria Gazetei«:*

*Din colecțiunea C. Sfetea* au sosit 4 numeri.

No. 1 Alexandri »Despot-Vodă« 1 cor. 10 porto.

No. 2 Mihail Eminescu »Proza« 1 cor. 10 porto.

No. 3 C. Negruzzi »Poezii și Teatru« 1 cor. 10 porto.

No. 4 Ioan Sandulescu »Poezia lirică« 2 cor. 10 porto.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu
Redactor respons.: Victor Braniște.

## Cursul la bursa din Viena.

Din 23 Noemvrie n. 1908

| | |
|---|---|
| Renta ung. de aur 4%. . . . | 109 85 |
| Renta de corónе ung. 4% . . . . | 91 40 |
| Impr. căil. ter. ung. în aur 3½% . | 81 55 |
| Imp.. căil. fer. ung. în argint 4% | 102 05 |
| Bonurĭ rurale croate-slavone . . . | 93 50 |
| Impr. ung. cu premii . . . . . | 182 25 |
| Losuri pentru reg. Tisei și Seghedin | 139 75 |
| Renta de hârtie austr. $4^2/_{10}$ . . . . | 95 25 |
| Renta de argint austr. $4^2/_{10}$ . . . . | 95 20 |
| Renta de aur austr. 4% . . . . | 114 80 |
| Renta de corónе austr. 4% . . . | 95 45 |
| Bonurĭ rurale ungare 3½% . . . | 85.05 |
| Losurĭ din 1860 . . . . . . . . | 153 — |
| Acțiĭ de-ale Băncei ung de credit | 731 — |
| Acțiĭ de-ale Băncei austr. de credit | 626 75 |
| Acțiĭ de-ale Băncei austro-ung. . | 1750 — |
| Napoleondorĭ. . . . . . . . . | 19 13 |
| Mărcĭ imperiale germane . . . | 117 10 |
| London vista . . . . . . . . | 239 45 |
| Paris vista. . . . . . . . . . | 95 40 |
| Note italiene. . . . . . . . . | 95 20 |

## Cursul pieței Brașov

Din 24 Noemvrie n 1908

| | Cump. | | Vend. |
|---|---|---|---|
| Bancnote rom. | 18 68 | | 18 80 |
| Argint român | 18 60 | „ | 18.70 |
| Lire turcesci | 21.40 | „ | [illegible] 70 |
| Scris. fonc. Albine 5% | 100 — | „ | 101.— |
| Ruble Rusesci | 2 5 ½ | | 2.53 |
| Napoleondori. | 19.04 | „ | 19.12 |
| Galbeni | 11.20 | „ | 11.-0 |
| Mărci germane | 117.20 | „ | 117.3 |

## Anunț de licitație.

În **14 și 15 Decemvrie st n 1908** se vor vinde cu licitație **obiectele** ce sau **amanetat** din 22 Sept. 1907 până inclusive 9 Noemvrie 1907 și anume: sub numărul 12779—1907 până inclusive cu Nr. 15059—1907, al căror termin au espirat și nu s'au rescumpărat.

Licitația va avea loc în localul **Casei de zăloage**, dela 8 oare până la 11 oare a. m și în cas de lipsă dela 2 până la 4 oare p. m.

Obiectele, cari se vor vinde, sunt: **Giuvaericale, Ciasornice de aur și argint și alte scule de aramă, Cioare, Cositor, flanele, haine bărbătești și femeiesci, Cisme, Ghete și altele**

Vânzarea se face în bani gata.

Rescumpărarea sau înnoirea amanetelor se poate face numai cu o zi înainte de licitație.

În ziua vânzării cu licitație nu se permite nici într'un chip a prelungi amanetarea.

Brassó, 21 Noemvrie 1908.

[1—3]. **Oficiul cassei de amanetare din Brașov.**

## Banca Națională a României.

**Situațiune sumară.**

**Activ:**

| 1907 3 Novembre | | 1908 25 Octomvrie | 1908 1 Novembre |
|---|---|---|---|
| 141.561,070 | 100956070 Reser. metal. aur 89550713 / 41005000 „ Trate aur 37300000 | 127.090,665 | 126.850,713 |
| 438,731 | Argint și diverse monede . . . . | 374,239 | 428.137 |
| 93.152,667 | Portofoliu Român și străin. . . . | 78.964,569 | 85.478,164 |
| 17.271,100 / 19.373,391 | *Impr. contra efec. publice 17523900 / „ „ „ în cont-corent 17126186 | 34 142.796 | 34 650,086 |
| 11.999,924 | Fonduri publice . . . . . . . . | 11.999 914 | 11.999,914 |
| 15 806,084 | Efectele fondului de reservă . . . | 15.372,463 | 15 372,463 |
| 3 253,121 | Efect. fond. de amort. imob. și mater. | 3 196,121 | 3.196.121 |
| 5.924 878 | Imobile . . . . . . . . . . . | 5.962.876 | 5 963,205 |
| 640 194 | Mobilier și Mașini de Imprimerie . | 701 390 | 701,433 |
| 676 364 | Cheltueli de Administrațiune . . . | 645,799 | 655,755 |
| 105 014 024 | Depozite libere . . . . . . . . | 101.678,284 | 101.589.484 |
| 21.739,453 | Conturi curente . . . . . . . | 20.495.818 | 13.042.667 |
| 26 641.255 | Conturi de valori . . . . . . . | 26.170 802 | 26.984 825 |
| 463 492,256 | | 426 795,736 | 426.913,067 |

**Pasiv:**

| 1907 3 Novembre | | 1908 25 Octomvrie | 1908 1 Novembre |
|---|---|---|---|
| 12.000,000 | Capital . . . . . . . . . . . | 12.000,000 | 12.000,000 |
| 23 329 895 | Fond de rezervă . . . . . . . | 25.202.197 | 25.202,197 |
| 3.534,606 | Fondul amortis. imob. și material . | 3.794,654 | 3.794,654 |
| 315.882,090 | Bilete de Bancă în circulațiune . . | 280.581,250 | 280.689,870 |
| 2.077,070 | Profituri si pierderi . . . . . . | 2.190,642 | 2 190,642 |
| 1 654.571 | Dobânzi și beneficii diverse . . . | 1.348,709 | 1.446 220 |
| 105 014 024 | Depozite de retras . . . . . . | 101.678 284 | 101 589.484 |
| 463 492 256 | | 426.795,736 | 426.913 067 |

Scomptul 5%
* Dobânda 5½%

## Concurs.

Pentru ocuparea **postului de învățător** la școala confesională gr. cat. din Beclean (Bethlen) comitatul Solnoc-Dobâca.

Salar anual 1000 coroane, cuartir, grădină de ½ jugăr și quinquenalele prescrise prin legea școlastică.

La rugare este de a se alătura *a)* diploma de qualificațiune; *b)* document despre serviciul de până aci.

Doritorii de a ocupa acest post să și trimită cererile până în **25 Novembre st. n. 1908** la presidiul senatului școlastic gr. cat. din Beclean.

Vor fi preferiți acei cari vor dovedi abilitate în conducerea unui cor.

Beclean, Novembre 1908.

*Gregoriu Pușcariu* m. p.
președintele senatului școl.

*Ioan Cârcu* m. p
notar.

2—2.



Tipografia A. Mureșianu, Brașov.